СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 269. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 18. листопада 1930. VOL. XXXVIII. No. 269. Jersey City, N. J., Tuesday, November 18, 1930. THREE CENTS.

ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПОЛЬЩІ ВУЛИЦЯМИ НЮ ЙОРКУ МИМО ЗЛИВИ.

ЗАВЗЯТА ПОСТАВА УКРАЇНЦІВ ВИКЛИКУЄ ЗАГАЛЬНІ СИМПАТІЇ. УВЕСЬ ПОХІД ПРЕДСТАВЛЯВСЯ ДУЖЕ МАЛЬОВНИЧО. ПО СЕРЕДИНІ ЇХАВ ЖИВИЙ ОБРАЗ, ПРЕДСТАВЛЯЮЧИЙ КАТУВАННЯ УКРАЇНЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Згідно з рішенням делеґатів, котрі зїхалися на конґрес „Обєднання" й назначили день 15. листопада, днем масових демонстрацій, відбулася того дня в Ню Йорку така величава протипольська демонстрація, якої в Америці ще не було.

„Ди Ню Йорк Таймс" подає число демонтруючих на 20,000, а „Ню Йорк Геральд Трибюн", „Ворлд" й інші пишуть, що було понад 15,000 у поході. Вся американська преса стверджує, що навіть поліція не думала серіозно про похід, бо прислала на Вашінґтвон Сквер (місце збору) всього кілька полісменів, не припускаючи, щоби в таку негоду прийшло більше як двіста людей.

А дощ ляв цілу ніч з пятниці на суботу, а рівнож ціле передполудне в суботу, а на годину перед збіркою ляло найсильніше. Серед того зливного дощу почали напливати з усіх боків громадяни і громадянки з Ню Йорку, Елизабету, Джерзи Сіті, Бейону, Йонкерс, Асторії, Лонґ Айленд Сіті, Патерсону, Пасейку, Нюарку, Бруклина й Статен Айленд. А дощ не переставав.

Прийшов приказ до походу. Рушила банда „Стендард Ойл Компані", яку привезли з собою громадяни з Елизабету, й заграла „Гей там на горі Січ іде", а за бандою рушив у дорогу зоряний американський прапор, несений Українцем, американським ветераном світової війни. За ним несли ветерани три інші прапори. З лівого боку несли державний литовський прапор, а з правого наш український, а по середині ще один американський. Потім ступали американські ветерани українського походження, якими проводили старшини: М. Дармограй з Филаделфії й Г. Герман з Вилкс Бери. За ними ступав комітет свята, далі в стрійних, карних рядах наші Січовики, а за ними непроглядна маса наших громадян.

Наші дівчата мимо непогоди наділи найкращі народні строї. Були й козацькі строї, які робили цілий похід живим і мальовничим.

Над усіми повівали українські прапори, з якими вирушили численні наші товариства, братства, сестрицтва й клюби. Приґравали ще дві банди з Статен Айленд і Нюарку. Похід тревав 2½ години.

Сотки долярів видано на самі таблиці, а було їх повно. А на всіх у коротких, а ядерних словах була виписана остання мартирольоґія наших братів у старім краю. Це була коротка історія польських злочинств і польського варварства. Крім того роздавано летючки, в яких виказано причину отсієї демонстрації.

А вже прямо страшне враження викликував артистично сладжений живий образ, який їхав по середині походу. На нім представлено польських уланів і жандармів, як катують наших селян, жінок і дівчат, як їм деруть волося з голови, як їх бють і ранять, як тече кров з безборонного українського народа в Галичині.

Тисячі за тисячами ступали поважно й у піднесенім настрою. Це мусіло звернути увагу кождого, й дійсно звернуло. Американська преса сама це підносить.

В поході взяли участь і наші діти в одностроях. Було видно й околичне духовенство. Особливо багато було тим разом нашого жіноцтва.

Річ ясна, що ґаля Сентрал Опера Гавз не могла помістити такої великої маси людей, але все таки яких 6,000 людей знайшло там місце. Протестаційне віче відкрив від імени комітету гром. Ілія Гузар. Проводив вічем гром. О. Ревюк, котрий пояснив по анґлійськи ціль маніфестації й віча. Далі говорили: д-р Л. Мишуга; американський адвокат і політик Вилієм Ґиліґен; Константин Юрґелла, адютант Головної Кватири Литовського Леґіону, і д-р Л. Цегельський. Інші бесідники, американські, литовські й українські, мусіли відпасти ізза браку часу. Протестаційні резолюції відчитав молодий український адвокат, гром. Пізнак.

Віче пройшло серед надзвичайно ґарного настрою. Не було найменшого інциденту, який вніс би якесь замішання. Тому було воно достойним закінченням тої величавої протипольської маніфестації.

На закінчення маси народу відспівали грімким голосом наш національний гимн і „Не пора". Громадянин Т. Каськів з Нюарку докладав усіх сил, щоби спів вийшов гармонійно й ґарно. Карна маса достосувалася до цього. На самім кінці відспівано американський гимн. На ґалі й при виході зібрано $1,123.00.

ВЕЛИЧАВА ЗБІРКА В НЮАРКУ.

НЮАРК. — На протестаційнім вічу в Нюарку, яке відбулося в неділю, 16. листопада, зібрано на край $2,700.00.

БОЯТЬСЯ ДАЛЬШИХ ОБВАЛІВ ЗЕМЛІ.

Великі простори в долині ріки Рони в Франції звільнено від мешканців, бо влада, на основі заключень учених геольоґів, сподівається, що будуть дальші зсування землі та обвали. Дотепер уже загинуло більше як 100 осіб, переважно в своїх хатах, коли обвали землі їх засипали. На місцях обвалів працюють ратункові виправи та пожежники. Ще не можна з точністю означити число загинувших, бо не всі руїни розкопані й не всі трупи видобуті з них.

ВБИВСТВО УРЯДОВЦЯ.

Урядовець повітового уряду в Борщеві, Лехман, вийшов на стрічу знакомого в напрямі Волковець. Кількасот метрів за Борщевом убив його невідомий убивник, вдаривши ножем у шию. Як підозрілого в убивстві арештували якогось Городецького.

ВАЖКО ПОБИТІ СВЯЩЕНИКИ.

Побиті ляцькими дикунами греко-католицькі священики, о. Евген Мандзій з Богатковець, о. Михайло Блозовський, катехит з Підгаєць і о. Мирон Головінський з Доброполя, наслідком побоїв борються зі смертю.

ТЕМПЕРАТУРА.

На звіздах можна осягнути 28 тисяч степенів Цельзія. Температуру 1,063 ст. Ц. (температура, в якій топиться золото) міримо плятиновим термометром. Коли хочемо міряти вищі температури, мусимо вживати оптичних пірометрів. Найвища температура, яку чоловік може витворити, виносить 3,500 ст. Ц. Отже перед наукою і винахідниками стоїть питання: як витворити ще вищу температуру й — як її зміряти.

НЕОБЕРЕЖНА ДІВЧИНА.

У Ґвіздці Старім у Коломийщині 17-літня дочка дідича, Марія Порохівна, у неприсутности батька бавилась револьвером так необережно, що револьвер вистрілив й убив необережну дівчину на місці.

ШПИГУНСЬКА АФЕРА В РУМУНІЇ.

Ґенеральна сиґуранца перевела 150 арештовань. Із цих найдено винними лише 37, 20 оскаржиться, а 10 чужинців видалиться поза кордони Румунії. Майор Варзару, якого відставили до Жілави, випрацьовує до військових властей меморандум, у якому старається доказати свою невинність.

АВСТРІЙСЬКІ МОНАРХІСТИ ЗА ВІДБУДОВУ АВСТРО-УГОРЩИНИ.

Австрійська монархістична партія оголосила виборчу відозву, в якій домагається плебісциту в справі державного устрою, відкликання заборони повороту Габсбурґам до Австрії, ревізії мирових договорів, а зокрема управильнення справи полудневого Тиролю і Бурґенлянду. Монархісти заявляються за віддання Мадярам Бурґенлянду, якщо Мадяри зобовяжуться створити спільно з Австрією монархію під скиптром Габсбурґів.

ЖНЕЦЬ-ЧЕМПІОН.

У Топіка (Кензас) уже все приготоване до перегонів женців. До перегонів зголосилося 14 кандидатів з Кензас Мізурі, Ілинойс, Айови, Індіяни, Міннесоти і Небраски. Нагорода виносить $1,200. Перегони тріватимуть 80 мінут. Женці мусять добре звиватися, бо до перегонів стануди самі добірні сили. Кождий з них стоятиме перед покосом пшениці й старатися стяти як найбільше колосків. Стяті колоски скидатиме до бушлів. Хто з кандидатів нажне найбільше бушлів і його роботу узнають за найчистішу, той виграє оту цікаву нагороду, яка викликує завжди на заході велике заінтересовання. Досі вважали рекордовим женцем Елмера Виліемса, котрий нажав у 1926 р. 35.8 бушлів пшениці.

РУМУНІЯ МАЄ ЗАБОГАТО ЗБІЖЖА.

Румунське міністерство рільництва подало до відома, що Румунія може вивести за кордон 1,500,000 тон ячменю, 750,-000 тон пшениці, 250,000 тон вівса, 500,000 тон жита, 50,000 тон фасолі, 1,500,000 тон кукурудзи і 50,000 тон інших рільничих продуктів. Отже разом Румунія може вивести біля 4,500,0000 тон збіжжа, вартости коло 17 міліонів леїв.

КОЛИ ПИЛЬНУЮТЬ ТЕЛЕҐРАФІЧНИХ ДРОТІВ.

В Уторопах, косівського повіту, Ілько Грицюк з наказу поліції пильнував у ночі телеґрафічних дротів, щоби їх саботажники не знищили. Коли дорогою переходив інж. Іван Жак, вартовий вискочив з рова і думаючи, що це надходить саботажист — крикнув „стій!" Іван Жак, підозріваючи, що то напад бандита, стріляв з револьвера і ранив Грицюка в шию.

НАСЕЛЕННЯ ІТАЛІЇ.

Статистика населення в Італії виказує, що число населення в Італії побільшилося від 1700 року до 1930 р. з 16,477,-000 на 41,774,000. Коли перед 230 роками пересічне число населення виносило на 1 кв. км. 57 осіб, то тепер виносить воно 135 осіб. Число Італійців, що мешкають за кордоном, виносить 9,345,000 осіб.

САМОГУБСТВО МОЛОДОЇ ВЧИТЕЛЬКИ.

В Ґермаківці, пов. Борщів, відібрала собі життя 19-літня вчителька Зиновія Залевська з Заболотова. Залевська відібрала собі життя тим способом, що положилася на залізничі рейки в хвилині, коли надіздив поїзд. Поїзд відтяв Залевській голову, так, що вона згинула на місці. Причина самогубства невідома.

ЩЕ ОДНА ЖЕРТВА ВАРТІВНИЦТВА.

У Товмачику переїхав поспішний поїзд вартівника залізничих шляхів і телефонів, Дмитра Шелембина. Шелембин із змучення заспув на залізничім шляху. Поїзд переїхав його і він згинув на місці.

УБИВ ДИТИНУ.

У селі Вязовій в Жовківщині малоумний Кость Палій у приступі божевілля схопив малу дитину своєї сестри і кинув її до землі так сильно, що дитина незабаром померла.

ПОРАНЕНО ЯПОНСЬКОГО ПРЕМІЄРА МІНІСТРІВ.

На залізничому двірці в Токіо (Японія) молодий Японець Томея Саґоя тяжко поранив стрілом з револьвера японського премієра Гамаґуші. Саґоя належить до нової організації „Любов до батьківщини".

СТАРШИНА ПОЛЬСЬКОЇ АРМІЇ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед двома роками в Торуні розстріляно двох старшин, Урбанка і Петрівського, за шпіонажу. Поручник Кобаля надто щиро цікавився трагічною смертю цих двох старшин і занявся їх похоронами, що було для поліції підозрілим. Кобалю арештовано і виявилося, що він разом із старшинами, яких розстріляно, провадив шпіонську роботу, за що його засуджено на 10 літ вязниці. Недавно виявилося крім того, що поручник Кобаля має на сумлінню ще й ріжні грошеві зловживання у 18. полку піхоти в Скерневичах.

УМОВІ НЕДУГИ МУРАШОК.

Д-р Роберт Штаґер завважав, досліджуючи муравлище, що одна мурашка виглядає так, якби була пяною. Цю мурашку обсервував учений кілька днів і ствердив, що мурашка не є пяна, але... божевільна. Напр. вона крутилася годинами на одному місці, перешкоджувала товаришкам у праці, бурила хідники, тощо.

Д-р Штаґер убив ту мурашку, а її голову переслав до Цюріху до д-ра Бруна. Останній зробив над головою мурашки секцію під мікроскопом і ствердив, що мурашка дійсно була недужа на запалення лівого мозку.

І ЗРОБИ КОМУСЬ ДОБРЕ!

Биртон Боас із Торонта мав клопіт із зубом, що часто поболював його. Не бажаючи довше терпіти, пішов він до місцевого дентиста д-ра Павля і просив його, щоби вирвав йому той зуб. Услужний та чулий на біль свойого ближнього д-р Павль знечулив пацієнта і вирвав йому замісць одного 12 зубів. Та невдячний Боас, замісць подякувати дентистови, що позбавив його клопоту з зубами, вніс проти нього судову скаргу, домагаючися $25,000 відшкодування за 11 вирваних зубів, яких він не казав рвати.

ЧИМ ПРОМИШЛЯЄ ПОЛІЦІЯ В КОНСТАНЦІ.

Комісар Анастасів і аґент Войнеску прийшли до купця Царану і заявили йому, що поліція довідалася про те, що Царану скуповує крадені річи. За 10,000 левів моглиб вони увільнити його від неприємностей. Купець божився і клявся, що він нічого не знає, але, боячися арешту, дав їм 4,000 левів, а решту обіцяв дати слідуючого дня. Міжтим відвідав він прокуратора й просив помочи. Прокуратор порадив йому прийти другого дня на умовлене з поліціянтами місце й принести гроші. Коли вже комісар і аґент перебрали гроші й вийшли з ресторану на вулицю, стрінулися тут з прокуратором. Обидва бакшішники забігли до найближчого готелю, де комісар Анастасів кинув гроші. Та прокуратор це замітив й заставив комісаря підняти гроші. Обидвох поліційних урядників заарештували.

КРОВАВІ ВИБОРИ В ПОЛЬЩІ.

52 РАНЕНИХ У ВАРШАВІ, 30 У ЛОДЗІ.

ВАРШАВА.—Вістки з перебігу виборів у Польщі, що відбувалися в неділю, ще дуже скупі. Не відомі ще навіть висліди в усіх округів.

Те, що вже знається про висліди, показувалоб на побіду партії Пілсудського, як цього можна було сподіватися з величезного урядового натиску та преріжних виборчих надужить зі сторони уряду та правительственної партії.

Ще менше знати про самі виборчі події, бо уряд, який про них один покищо знає, не подає їх до публичного відома. Відомо одначе, що вибори зазначилися кровавими бійками між партіями. Навіть у корінній Польщі приходило до крововавих бійок. У Варшаві в таких бійках ранено 52 особи, в Лодзі 30.

У Варшаві бльок Пілсудського добув 8 мандатів, національні демократи (вшехполяки) 3, жидівські партії 2, а комуністи 1.

Виборчих вістей з Галичини ґазети ще не подають.

ЗАВОРУШЕННЯ В МАДРИДІ.

МАДРИД. — Ґенеральний страйк у столиці Еспанії зазначився поважними заворушеннями. Великі товпи народа ходили в суботу й неділю вулицями міста, допускаючися ріжних ексцесів. Уряд думає уже про заведення военного стану, але заряд страйку приказав робітникам вертати до роботи.

ВЕЛИКА ПОЗИЧКА ДЛЯ АНҐЛІЇ В ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — Тут ведуться переговори в справі уділення Францією великої позички для Анґлії. Позичка має виносити коло міліярда долярів.

У сю величезну фінансову трансакцію вмішані в першу міру не уряди, але фінансові крупи.

НОВІ ПОБІДИ ДЛЯ ҐІТЛЕРІВЦІВ.

БЕРЛІН. — Підчас міських виборів у ріжних частях Німеччини, що відбулися минулої неділі, видно було знову зріст фашистівських настроїв серед Німців. Більші побіди мали Ґітлерівці по отсих містах: Карльсруґе, Кель, Констанца, Баден, Лерах, Мекленбурґ, Нойбранденбурґ, Росток.

„DO-X" ВАГАЄТЬСЯ З ПЕРЕЛЕТОМ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

БОРДО (Франція). — Д-р Клод Дорніє, інжинір великого літака „DO-X", що вибирається на лет до Америки з великим числом пасажирів, заявив, що перелет відложено на якийсь час, щоби поправити кожду машину літака.

ГАМАҐУЧІ ВИЛІЧУЄТЬСЯ.

ТОКІО (Японія). — Японський премієр Юко Гамаґучі, котрого в пятницю пострілив один божевільний у черево, правдоподібно вилічиться з небезпечної рани.

Напасник називається Саґоя, має літ 23, а його імя переходить між населенням з уст до уст, бо японські ґазети не подали його імени, щоби в сей спосіб не піддавати другим людям, вражливим на суґестію, думки йти його слідами.

БОЛЬШЕВИКИ ДАЛІ ГОВОРЯТЬ ПРО ВІЙНУ.

МОСКВА. — Московські ґазети не перестають писати про війну. Головним заговірником є пібито Франція, якій перед очима стоять невичерпані богатства України.

Большевицькі ґазети виводять, що ворожі Росії держави думають про війну проти неї, а рівночасно пишуть, що якраз такої війни бажають собі большевики.

Для розбудження военного настрою серед населення Росії большевицький уряд зарядив десятьденне „свято оборони". Ґазети повні розхвалок для большевицької армії. Пишеться широко, як то вони били ворогів большевицької Москви.

МІЖПАРТІЙНА ҐРІЗНЯ МІЖ ІТАЛІЙЦЯМИ.

ПАРИЖ. — Французька поліція стверджує, що Карті, італійський горожанин, котрого тіло найдено на вулицях Парижа, був визначним анти-фашистом та загинув певно наслідком заговору фашистів на його життя.

Поліція описує докладно, як Карті брав живу участь в анти-фашистівськім руху, як анти-фашисти урядили були в Парижи конґрес і як італійська поліція, дізнавшися про нього, заарештувала всіх його учасників. Карті лишився в Парижі й загинув з руки скритовбийника.

АНҐЛІЯ ВИДАЄ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ ГРОША НА БЕЗРОБІТНИХ.

ЛОНДОН. — Анґлійський міністер праці предложив парляментови до ухвалення плян збільшення державних видатків на допомогу безробітним на 52 міліони долярів у рік.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J, on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВИЙ ЗАГОВІР, АЛЕ ДЕ?

І знова большевицький уряд відкрив заговір на себе. Недавно відкрив український заговір, а тепер чисто московський. Ґрупа по антисовітськи настроєних учених і спеціялістів на високих становищах зговорилася з представниками іміґрантських московських кол, щоби повалити большевицький уряд дорогою інтервенції. В сій інтервенції мали брати участь великі аліянтські держави: Франція й Анґлія та їх рептильки в роді Польщі й Румунії.

Розкриття на верха виглядають дуже сензаційні. Подають докладно, чого сподівався кождий зі заговірників. Подані імена людий, що мали заявляти іменем урядів про участь у заговорі. Подано навіть дату, на котру плянований був початок інтервенції.

Мимо сеї сензаційности московських ревеляцій світ на них не звертає ближчої уваги. Уряди й урядники, що мали брати участь у заговорі, не вважають за відповідне щонебудь про них говорити. Приватні підприємці, що мали штовхати уряди на авантуру, сміються з ревеляцій. Перечать одні тільки Москалі-еміґранти: так, вони хочуть валити большевиків, але такого пляну, як Москва нібито розкрила, вони не мали.

Світ знає, що західно-европейські держави ворожі до большевиків у Москві, але він большевикам не співчуває, бо большевики в Москві так ворожі до Европи, як Европа до них. Одначе світ не вірить в те, щоби московські розкриття були правдиві в усіх детайлях. Світові ґазети вважають сі розкриття мухою, роздутою до величини слона. Коли світ цікавиться ними, то тільки питанням, що заставило Москву виступити з тими розкриттями тепер.

На се питання дають кілька відповідий. Найбільше схиляється до погляду, що большевицький уряд, маючи великі трудноці зі своєю пятиліткою та не могучи виказатися великими успіхами, робить процес, щоби зложити вину за свої невдачі на сих нібито саботажників. Становище сього уряду в краю досить хитке, і уряд пробує підкріпити його, показуючи населенню на страшні небезпеки зовнішної інтервенції. Сей процес має помогти урядови вхопити населення ще краще за чуба. Сталін зможе при тому порахуватися остаточно з опозицією серед комуністів та стати справді необмеженим диктатором, справдішним наслідником кровавого царя.

К····· Обух.

ХАОС У ГАЛИЧИНІ.

(Допис з краю).

Пригода канадійського кореспондента Дея. — Лють польської преси. — Друкарський чортик у пропаґанді. — Значіння справи Федоришина. — Заінтересовання Галичиною росте. — Міжнародна орґанізація веде слідство.

(1)

Вам уже знане з наших галицьких часописів про клопоти, яких собі Польща напитала з двома заграничними горожанами. Одним з них був журналіст-лікар **Дей** (Dey), що приїхав наумисно в Галичину, щоби подивитись, як виглядає та славна польська **„пацифікація"**, цебто — як кажуть Поляки — **„вичин"** держави, котра хоче за всяку ціну уходити за дуже цивілізовану, за достойну товаришку Франції та Анґлії. Поїхав отже наш Дей в товаристві адвоката д-ра Марітчака та трох инших Українців до **Гаїв** недалеко Львова, щоби на власні очи побачити наслідки тих цивілізованих „вичинів". І побачив він понищені українські інституції і цілий ряд тяжко скатованих людий, котрим ще кілька тижнів по „пацифікації" треба було давати лікарську поміч. Та ґрупа взяла з собою потрібні ліки та бандажі, котрі скатованим людям дуже придалися.

„Слово Польске" пише про цю пригоду:

„Обїжджати села для підкопування поваги державної влади та уряджувати оперетковi „суди" проти держави — це вже вершок зухвалости. Ця зухвалість не може числити ані на потурання влади ані на терпеливість руського населення, котре вже має досить цих моральних паліїв".

Так пишуть панове зі „Слова Польського", забуваючи на слова польського дипльоматичного посла у Вашингтоні, котрий у шляхотному обуренню на "New York Herald Tribune" заявив, що польський уряд прийме кождого з отвертими раменами, хто би рішився приїхати до „Всходней Малопольскі", щоби на місци переконатися, як людяно і льояльно той польський уряд обходиться з тамошним українським населенням.

Полякам на руку пішов друкарський чортик, який загостив на сторінки тої "New York Herald Tribune" та подав число арештованих Поляками при пацифікації на 200,000 осіб. Річ очевидна, що автор дотичної статті мав на думці 20,000 або лиш 2,000, а вже той злобний чортик додав одну чи дві нулі. Але п. Филиповичеви були дуже на руку такі чортівські збитки.

Чеський президент **д-р Масарик** з натиском підносить, що пропаґанда мусить опиратися все на правді і не сміє ніколи оперувати брехнею! Коли чужинці хочби лиш раз виловлять нас на брехні, тоді вже ніколи не будуть нам вірити, й у всьому, що би ми й не сказали чи надрукували — підозріватимуть брехню. Я переконаний, що й автор дотичної статті у нюйорськім дневнику не послугувався брехнею, але що тут справді трапився друкарський чортик. Це повинно бути для нас осторогою на будуче. Я справді й сам перед хвилею провинився проти цеї засади, але я маю занадто велике довіре до коректора „Свободи" і це най мене виправдає.

Зате капітальна пригода трапилася Ляшні з американським громадянином Юстином Федоришиним, що приїхав в гості до рідні в бобрецькім повіті. „Пацифікуючи" инших селян, поліція „випацифікувала" буком і Федоришина. Нічого не помогла його заява, що він чейже американський громадянин. „То муґл би кажди кабан повєдзіць!" — сказали йому на це поліцаї. Ледви живий вирвався він з їх рук і поїхав залізницею до Варшави. Там подався він до американської амбасади і його тілесні ушкодження зістали урядово при помочи лікаря стверджені.

Представник американської амбасади у Варшаві зложив в польськім міністерстві закордонних справ ноту, в котрій та амбасада просить польський уряд про виясненнє цілої тої пригоди з д. Федоришиним.

Пишучи про ту прикру для польського „моцарства" пригоду, дала „Ґазета Поранна" дотичній статейці ось який напис: **„Саботажиста коржиста з опекі дипльоматичней! Члонек УВО** (Укр. Військ. Орґ.) **укрива сєн в амбасадзе американьскей!"**

Та сама, незвичайно україноїдна ґазета помістила недавно статейку п. з. **„Пенкла банька з ґосьцьмі"**, в котрій журиться, що від якогось часу зросло серед чужинців заінтересованнє „Сх. Малопольскон".

І так приїхали до Львова ген. консуль Великої Британії Франк Севері (Severy) та редактор лондонського часопису „Таймс" А. Баркер (Barker) буцімто „для відновлення давних зносин". Приїхав французький журналіст Удар, котрий відвідав воєводу й митрополита Шептицького.

Ще один біль має „Ґазета Поранна". Вона пише, що недавно відбувся в Данциґу конґрес „Міжнародної Федерації Приятелів Ліґи Націй", в котрім взяли участь представники 22 держав. На тім конґресі порушила одна голяндська делеґатка „справу останніх подій на українських землях в Польщі".

Вибрано отже на тім конґресі підкомісію, котра має зібрати конкретні факти з пацифікованих округів і здати потім з цего звіт на майбутнім конґресі федерації".

Відповідно до цеї ухвали виїхали до Львова члени тої федерації: сер В. Нейпер (Walter Naper) Англієць; Вільфан, Словінець з Італії, голова конґресу національних меншостей в Женеві, та Юґословянин Крафт. Їх ціль: запізнатися з відносинами й останніми подіями у „Сх. Малопольщі".

Це все страшно україножерам з „Ґазети Поранней" не до сподоби і вона каже:

„Ми є чемні і гостинні, однак нераз грішимо пересадою. Фетуємо (годуєм і напуваєм) тамки, де може би відповідніше було крикнути: „а до всіх чортів!"

Тут „Ґазета Поранна" промовчала скромно власне своє бажанне: ак як би так всіх їх „зпацифікувати", подібно як Федоришина?...

(Далі буде).

ПРИЄДНУЙТЕ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗА.

На підставі ухвали екзекутивного комітету У. Н. Союза з дня 25. жовтня 1930 р.,

отсим проголошується

ВЕЛИКУ ТРИМІСЯЧНУ КАМПАНІЮ ОРҐАНІЗУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

В ЛИСТОПАДІ І ГРУДНІ 1930 РОКУ І В СІЧНІ 1931 РОКУ.

Приєднуйте дітей до своеї рідної орґанізації. Підготовляйте своїх наслідників. Будуйте свою орґанізацію на користь і славу собі та свому поколінню. Скріпляйте свою національну твердиню, У. Н. Союз в Америці, на пожиток і славу свому поневоленому Народови.

В рідним нашім краю вороги нищать наші національні і культурні здобутки. Браття й Сестри наші, хоч знаходяться в крайній нужді і розпуці, не піддаються, але знищене відбудовують. Тому й нам хоч пригнобленим навислими хмарами економічної кризи і страхіттям безробіття, не слід піддаватися, тимбільше, що тут не про відбудову, а лиш про розбудову свого національно-культурного здобутку розходиться.

Покажім, кому слід, що свідомість національна і культура наша сильніші ніж брутальна сила наших ворогів, та що ми сильно зорґанізовані не лиш по їх „кресах", але по цілому світі і тому скорше чи пізніше належне собі місце між культурними народами мусимо здобути.

Хай по тримісячній отсій кампанії не лишиться ніодна українська дитина в Злучених Державах, котра до цеї орґанізації не належалаб і не ступалаб слідами батьків у розбудові цеї твердині в дальшу користь собі і свому поколінню, на глум ворогам, а на славу Україні!

МИКОЛА МУРАШКО, гол. предс.;
ІВАН КАШТАНЮК, гол. рек. секр.

ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ.

(Оригінальні матеріяли з краю).

(14)

Інших чекають ще муки і каліцтво на ціле життя від побоїв диких уланів. Доброміряна рівнож мусіла доставити пива, горівки, мяса та тютюну, що забрали поліцаї з собою в дорогу. З Добромірки переїхала експедиція 26. вересня ц. р. через Гущанки, де гуляли в тім часі, що в Доброміряці, Лозівку, Ободівку, Терпелівку, де наразі погрому не переводили, до Скорик і Медина, двох безпосередно сусідуючих сіл. В Скориках карна поліційна експедиція, мимо того, що знищила Пашукові Осипови ціле господарство, подерши та порубавши бляху з хати та господарські будинки, страшно скатувала та передала військові до Гнилиць Великих, щоби дальше над ним знущалися. Мимо того побили ще двірського писаря, Українця Мандляка та його жінку. Одну жінку, якої імя наразі годі подати, побили так, що від побоїв померла; як ствердив прикликаний лікар з Підволочиськ, д-р Фрідман. У Медині скатовано управителя школи Смолія Петра і емеритованого учителя Явного Миколу так, що кілька разів відливала його сама поліція і дальше била. Скатованих учителів оглянув прикликаний лікар д-р Фрідман з Підволочиськ, та сконстатував тяжке ушкодження тіла від побоїв. В Медині скатовано ще сильно селянина Рєзника та жінку і доньку селянина Осичкa. Господареві селянинові Шереметі розшили всі будинки та знищили всю хатню обстановку а він сам спасся утечею. Продавця кооперативи сильно скатували і при тім змусили його скинути й знищити українську вивіску на кооперативі, а повісити польську. З кооперативи позабирали богато річей, що їм було до вподоби. Катуючи людей, кричали дикі поліцаї: „Даць ім Украіни, жеби паментали." Слід зазначити, що скатувала поліція навіть ті села, в яких зовсім жадних пожарів ані саботажів не було, а де мирне селянство льояльно стереже панських стирт в день і в ночі та робить варту по селі. До тих сіл слід зачислити: Скорики, Медин, Климівці, Голошинці, Старомійщина і богато інших, яких можна начислити на десятки. В Старомійщині складалася карна експедиція з війська та поліції, де все понищили та поруйнували, як і в інших селах. В Голошинцях була військова карна експедиція з Гнилиць Великих 4. жовтня ц. р., яка в страшний спосіб скатувала обі сестри Смереківні, розшила хату Осінчукови Іванови і забрала його з собою до Гнилиць катувати, рівнож забрала до Гнилиць катувати молодого хлопця Смереку. Склепаря місцевої кооперативи страшно побили, забрали книжку довжників та з нею ходили катувати тих латинників, які є членами кооперативи. Всіх людей видають бити тепер місцеві польські організації і поліція. Підчас експедиції були випадки в декотрих селах, що улани привязували хлопців до коней і так бючи в ґальопі волочили за собою. Точніщі дані та імена подасться пізніще. Були випадки, що варварство поліції доходило до того, що хлопцям та дівчатам, які були поубирані у вишивані сорочки багнетами вирізували вишивки з грудей, так що при тім сильно їх покалічили. Точніщі дані та імена подасться пізніще. В Скориках побили ще місцевого пароха о. Красноперу та знищили йому господарство. З Медина переїхала поліція до Кошляк, де на смерть скатувала народних учителів без посади, а то: Шевчука Адольфа і Камінського Гриця, які борються зі смертю. Всіх катовано і понищено їм увесь доробок. Кооперативу і читальню здемольовано, подібно, як і в інших селах. Дальше переїхала катувати людей до Гнилиць Великих, де ще крім того є ще в касарнях військо. Там били і нищили все, що попало під руки. При катуванню село оточило військо та поліція і нікого з села підчас екзекуції не випускали. В селі Голотках місцевий дідич оборонив завдяки своїй інтервенції село від знищення. З тих сіл, де експедиція ще не була, забирає в ночі свідомих селян військо на поручення місцевих Поляків та постерунків і катує одинцем в застрашаючий способіб. Сіл, які лежать безпосередно на границі карна експедиція наразі не тикала, щоби не викликати паніки та щоби большевики не обсервували з другої сторони і не довідалися, що по тім боці діється. Тепер однак одинцем арештують поодиноких свідомих селян та віддають в руки уланів, а то з сіл: Щаснівки, Пелчанець, Токів, Боробіївки, Пеньковець, Просонець та Доротоївки, рівнож усіх, що повтікали з тих сіл, де була експедиція. Військові патрулі уланів розїздять по селах та нищать осталі ще українські написи при дорогах. В Новім Селі в білий день, військова патруля поздирала та знищила вивіски: д-рови Кокодинському А., місцевому лікареви, д-рови Сеникови, о. Калинові, та в аптиці наказали скинути український напис. Тепер військо накладає контрибуції на села. 29. вересня ц. р. Гнилички під загрозою побою доставили 150 курок, 150 пачок тютюну і паперців та по 50 грошів на кождого вояка на пиво, то є разом 75 зол. Подібні контрибуції та нечувані безправства діються по всіх селах Галичини.

—o—

КАВАЛЄРІЙСЬКІ ВІДДІЛИ В ГОРОДЕЦЬКІМ ПОВІТІ.

Відділи 14. полку язловецьких уланів перейшли вже цілий ряд сіл городецького повіту, між ними Ставчани, Бартатів, Керницю, Малковичі, Любінь Великий, Завадовичі, Жанковичі, на черзі дальші села цього повіту.

У всіх тих громадах поводилися улани на відомий лад. В кождім селі побирали менші або більші контрибуції, бито селян по списках. Кождий з битих діставав від 50 до 100 буків на голе тіло, прикрите мокрим полотном. При відході з кождого села силувано начальників громади до видавання урядових посвідок з печаткою громади, що відділ військовий поводився підчас свого побуту в селі спокійно і взірцево, та що за всі побрані в селі продукти виплатив відділ повну належитість.

Побиті селяне удавалися до Городка для лікарських оглядин, одначе ані один лікар городецький не хотів такої посвідки видати.

РЕВІЗІЯ В ГОРОДКУ ЯГАЙЛОНСЬКІМ.

Поліція перевела дня 30. вересня ц. р. ревізії у слідуючих громадян Українців у Городку: б. посла д-ра Степана Біляка, о. декана Епіф. Роздольського, адвоката д-ра Бірецького, інж. Романа Паламарчука. Кожда ревізія тревала по кілька годин. Забрано всякі брошури і часописи заграничного видання та краєві пластові і сокільські друки.

В арештах городецького суду сидять між іншими о. Іван Фединський, парох Любіня Великого, зі своїм сином Романом. В його парохіяльних забудованнях нібито знайшли якісь два старі гранати і це дало причину до їх арештовання.

ЛИСТ З ТЕРНОПІЛЬЩИНИ.

Тернопіль, дня 25. вересня 1930 р.

В Тернопільщині чисте пекло. Почалося з 21. на 22. вересня ц. р. ревізіями в наших установах в Тернополі і у поодиноких громадян. Повітовий Союз, Просвіту, бібліотеку Просвіти **знищено комплетно.**

Почавши з понеділка сотки поліції і війська виїхали на села. Діються страшні річи. Кого попадуть, катують і грабують. Читальні і кооперативи демолюють. Нищать збіжа та всякий добуток. На це все є факти з десятками свідків. Арешти повні людей. Вчора суд заборонив усім арештованим доставляти харчі. Таке страхіття ділося в селах: Курівці, Ходачків малий, Купчинці, Диаморич, Смиківці. На поліції в Тернополі били страшно Глата Барабана і Михайла Мандзюка, обох з Ходачкова Малого. В суді їх ще нема.

В Денисові чисте пекло. Бють і грабують (поліція). Віта Вареницю побили, що той чоловік умирає (розвалили кольбами голову). Те саме нині діється в Дичкові, де люде тікають з села.

КАРНА ЕКСПЕДИЦІЯ В ЯВОРОВІ НА НАКОНЕЧНІМ ПЕРЕДМІСТЮ.

„14. полк уланів язловецьких прибув в неділю дня 5. жовтня ц. р. о год. пів до пятої двома відділами з двох сторін і стійками окружили ціле передмістя. Розташувались по хатах і стягали людий, яких вказала їм місцева державна поліція. Людей зібрали в читальні і по відповідним „пшемувеню" закликували по одному, роздягали та били нагаями. Є дані, що екзекуції виконували студенти техніки, передягнені в військові уланські однострої. Нагаї шаліли від вечера год. 10. до рана год. 4. Передовсім прийшовши, де є кооператива, її знищено. Справник кооперативи, 60-літній Іван Панчишин, дістав 20 нагаїв, Сенько Лялюк після побоїв бореться зі смертю, склепар кооперативи Степан Линда дістав 100 нагаїв, його син Михайло Линда уч. 7. кляси гімназії П. Ш. в Яворові 150 нагаїв і раз дістав по лиці, так, що ціле лице йому запухло, ученикови 7. кляси гімн. „Рідної Школи" в Яворові Линді, що вже був раз арештований, і по переслуханню випущений на волю, всипали на голе тіло тільки 300 нагаїв і на його життя не покладають жадної надії, одним словом: коло 100 людей страшно скатовано. Учителі дир. Мончко Андрій з Наконечного

(Дальше буде).

КАРИ ЛЯХАМ! ПОМОЧІ КАТОВАНИМ БРАТАМ!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З життя „Чорноморської Січи"

Чергові збори „Чорноморської Січи", що відбулися дня 30. жовтня ц. р., мали, зогляду на події, що скоїлися в Рідному Краю, незвичайно піднеслий характер. Чорноморське Січове Товариство завсіди мало й має дуже багато співчуття й зрозуміння до визвольних стремлінь нашого народу й виявляє це не тільки словом, але й жертвенним ділом. Ніколи не жаліє жертви ні трудів, коли ходить о те, щоб допомогти й підсилити боєву акцію на рідній землі. **И тим разом засвідчила це Чорноморська Січ, складаючи за почином своїх членів жертву у висоті 1,000 долярів на боєво-визвольний фонд.** Всі Товариші й Товаришки відгукнулися як один і не було ні одного такого, щоб отягався із своєю лептою. Кожний щирим і охотним серцем жертвував свій тижневий заробіток, а були такі, що давали два-три, а то й чотиритижневі зарібки, при чому всі згідно підносили, що для справи, в імя якої боєвики не дорожать своїм життям, не повинен ніхто дорожити майном і працею.

Бадьорий настрій збільшився ще тоді, коли на зборах явився відпоручник УВО, гром. О. Грибівський, який, дякуючи за сердечну теплу зустріч, передав Січовому Товариству поздоровлення від імени тихих безіменних борців та подяку за дотеперішню підтримку. Він у коротких словах зясував положення нашого народу під ворожим гнетом та необхідність боротьби як одинокий доцільний спосіб визволення. Довше спинився над усякими критиками. Пояснив, що організація в своїй діяльности подибує перешкоди не тільки з боку чужоплемінних ворогів, але й з боку деяких наших людей, яким не до шмиги, що хтось десь щось робить без їх співучасти. Вони не в силі виказатись якиминебудь корисними вислідками своєї діяльности постановили хочби шляхом оплюгавлювання революційно-визвольної діяльности в чім перевисшають навіть наших ворогів — кацапів та Ляхів звернути на себе увагу й таким коштом станути в осередку подій. Зовсім так, як нерозважні діти, або злочинці. Їм ніщо не дороге, не святе, коли ходить, щоб люде про них говорили, зле, чи добре, це для них байдуже.

Вони, що мають на кінці свого язика завсіди „добро народу", а на ділі зловживають його добра для поширення брехні, зневіри, взаїмної гризні з одинокою „високою" ціллю бути на чолі всього національного життя, якимби то не було коштом; хай, мовляв, усе валиться, коли ми ні причому! А мали ці люде змогу на протязі довгих років виявити свої „небуденні таланти", а що вони дали, куди завели вони це „добро народу"? Розміняли його на дрібну лайку, оклеветування, яка то робота єдино їм по нутру й єдино відповідає їх моральному рівневи. Щоб оправдати своє неробство, лінивство, вони мокрим рядном накидаються на все, що десь без їх участи робиться. Воно дуже вигідно критикувати. А хайби вони раз скінчили із цею роботою на словах, а взялись за діло! Тоді щойно вийшлаб на верх, як оплива, їх вартість. Та за це вони ніколи не візьмуться, бо вони не працювати хочуть, а спекулювати живим народнім тілом і добром! Вони, ці люди, завигідні й захитрі, щоб жертвувати собою для добра народу, щоб наражуватися на небезпеку. Бо хтож боронив би їм боротися проти ворогів, вести революційно-визвольну роботу, коли вони такі фахівці, коли вони так мудро „пишуть" і вигукують. Хайби показали, як то воно інакше робиться революцію, хайби своїм приміром загріли й навчили незрячих, мовляв, ось так ведеться революційну боротьбу.

Але вони воліють поборювати тих, що не жаліють свойого життя в боротьбі проти ворожої перемоги, вони виступають проти тих, що не словами, а сердешною кровю позначують сліди своєї роботи.

І насувається думка, страшне підозріння, чи не беруть сті люди за цю каїнову роботу хабарів від наших національних ворогів? А коли ні, то пояснити це треба хіба хоробливою злочинністю!

Дальше промовець підкреслив, що ті всі зазіхання стануть скорше чи пізніще в повній наготі перед цілим громадянством і воно їх як слід оцінить. А нашим завданням йти дальше в послідовній роботі, не зражуватися нічим і по своїм силам нести поміч для скріплення визвольної боротьби.

Опісля вивязалася мила, щира гутірка, що протягнулася до пізної ночі.

Чорноморська Січ закликає всіх людей доброї волі, всіх тих, яким справа визволення нашого народу лежить на серці, щоб станули одною величкою лавою в допомогу У.В.О.

Рівночасно подається до відома, що в Чорноморській Січи можна набути металеві відбитки з погруддям Покійного Юліяна Головінського, що поклав своє життя в жертву Ідеї Визволення. Ціна одної відбитки 25 центів. Замовлення можна слати на адресу Чорноморської Січи: 163 St. Marks Pl., New York, N. Y.

Дохід із розпродажі призначений для особливого вшановання памяти покійного Героя.

Січовик.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Українська пісня-музика й танок — наша національна зброя.

Український нарід має в своїх руках гарну культурну зброю, з якою він перемагає своїх противників і здобуває признання та славу українському імени. Цією зброєю є українська народня пісня, танок, музика й народні строї.

Нам, американським Українцям, доводиться тут найбільше протестувати проти Поляків та виказувати їх некультурне поведення супроти Українців на наших землях під Польщею. Як бачимо, то наші змагання стрічаються з щораз більшим зрозумінням з боку Американців.

Деякі громади подали звіти про свої місцевости, а найбільше про виступи українських хорів перед чужинцями. Літом громади наші відпочивають: а міжтим саме в літний час можна найбільше пропаганди зробити, в користь українського народу. Літом можна виступати по міських парках, де кождий виступ оголошується в американських часописах, а тому тисячі Американців приглядаються такому виступови. При кождім виступі оголошується коротке пояснення про Україну й український нарід і т. д. Наша громада, яка гуртується при українській православній церкві, мабуть буде першою щодо виступів поміж чужинцями й не тільки в Міннеаполіс, але вона виступає також по інших містах у Міннесоті. Даємо також і на радіо концерти, тому бувають такі дні, коли наш хор виступає два або три рази на добу. Тоді вже треба покласти досить часу й труду. Та ніхто з хористів не жалується, що він перемучений, бо кождий того свідомий, що для української справи треба працювати. Хор до кождого виступу переводить старанну підготовку під здібною дерігентурою о. Х. Якобчука. Наш хор всюди дістає перше признання.

Хористи виступають у мальовничих українських костюмах. Мущини в вовняних свитках і вишиваних сорочках, або в козацьких червоних жупанах з слуцькими поясами та сапянцями, а жінки в прекрасних костюмах, в цвітистих спідницях та запасках, в гаптованих юпках, пречудово та пребогато вишиваних сорочках, в коралях, стрічках, заквітчені мов пави. Це Американцям дуже подобається. Хор вивчив цілу низку пісень і добре зіспіваний. Щодо репертуару, то хор найбільше співає чумацькі й козацькі пісні, якими американська публика вдоволена. Пісні ті електризують слухачів, а буря оплесків зривається за кождим разом, як хор виходить на естраду.

Приємно нам часто читати в американських часописах, що наш хор виступає в тім то і тім то місті. Хочу перечислити ті місця, де наш хор виступав перед чужинцями, поминаючи громадську працю серед Українців, як представлення, вечерки, пікніки, забави, як це робить кожда громада в себе. Зачну від того часу, з якого не було звіту з нашої місцевости в „Свободі".

1) Різдвяний виступ всіх народів (International Christmas Folk Festival) — 17 грудня 1929 в Lyceum Theater, виступав хор і танцюристи. Дістали перше признання, а публика завертала по два рази як хор, так і танцюристів.

2) Дня 18-го грудня 1929 запросили нашу громаду дати концерт в державнім шпиталі, де лікуються ветерани світової війни. Було їх присутних понад 300 осіб. Зацікавлення було велике, а по першій части запросили до себе всіх хористок, щоби подивитись на їх чудові строї. Ветерани дякували, що хор прийшов їх розвеселити. Почувши коротку історію України й її поневолення, вони жалували, що не знали цього скорше, бо вони моглиб в дечім пособити.

3) Дня 2-го лютого 1930 був виступ у Ст. Пол, Мінн., Піпіл Чорч. Згадка про концерт була поміщена в двох місцевих часописах, в недільнім виданню, де була поміщена фотографія хору. На виступі був також відчит про Україну.

4) Дня 28-го лютого на запрошення родичів, учителів і учительок був виступ у Міннеаполіс в школі Купер Скул. Концерт був зі співами й танцями. Гр. Т. Коцюба виголосив відчит про Україну. По відчиті учительки підносили справу, що Українцям треба було таку пропаганду робити 15 літ тому, то тодіб Америка постояла за українську справу.

5) Дня 20 марта „Союз Українок" при Народнім Домі й при українській православній церкві познайомив Американців з українськими писанками. В ґазетах були поміщені фотографії членищь „Союза Українок" в національних строях і писанки.

6) Дня 25 квітня 1930 наш хор виступав на концерті Wayzata, Minn., де щиро витали й гостили наших співаків і танцюристів.

7) Дня 16 марта 1930 відбувся концерт в честь Т. Шевченка.

8) Дня 19 мая 1930 р. був виступ в Ст. Пол, Мінн., в жіночім політичнім клюбі.

9) Дня 21 мая 1930 р. виступали з концертом у місцевости, віддаленій 15 миль від Міннеаполіс, на приватнім зібранню, де були гості з вищих кругів.

10) Дня 1-го червня ц. р. був концерт у Torph, Wis., 156 миль від Міннеаполіс. Там щиро витали й просили ще коли їх відвідати й не забувати про своїх краянів. В тій кольонії є наших Українців коло 30 родин.

11) Дня 15 червня 1930 виступ на радіо стації W. R. H. M.

12) Дня 22 червня 1930 виступ на радіо стації W. R. H. M.

13) Дня 23 червня 1930 виступав Український Хор в міськім парку North Commons Park зі співами й танцями. Публика була так вдоволена, що мусіли повторяти по два й три рази, як співи так і танці.

14) Дня 24 червня 1930 виступав хор на радіо стації W. C. C. O. (Columbia Broad Caster).

15) Дня 29 червня 1930 виступав хор на радіо стації W. R. H. M.

16) Дня 4-го липня 1930 Український Хор давав концерт в Anoka, Minn., (20 миль від Міннеаполіс) так знавий Sport Festival, Anoka County Fair Grounds.

17) Дня 6-го липня 1930 — на радіо стації W. R. H. M.

18) Дня 13 липня 1930 — на радіо стації W. R. H. M.

19) Дня 19 липня 1930 виступав Український Хор в міськім парку Lake Harriet Park. Цей виступ передавався по радіо Columbia Broad Caster, W. C. C. O.

20) Дня 20 липня 1930 виступав хор на радіо стації Columbia Broad Caster, W. C. C. O. Того дня була поміщена фотографія хору в американській часописи, The Minneapolis Journal, Ukrainian National Chorus to Sing for W. C. C. O. В четвертій годині пополудні, тогож самого дня, 20 липня, виступав хор на другій радіо стації W. R. H. M. вечером.

21) Дня 27 липня 1930 виступав хор на радіо стації W. R. H. M. в семій годині вечером. Тогож дня, 27 липня, в 5.30 вечером виступав хор в Lake Harriet Park, де було сполучення з радіом Columbia Broad Caster, стація W. C. C. O. Була поміщена фотографія танцюристів в Американськім часописі, The Minneapolis Sunday Tribune, July 27, 1930, де пише: Dance at Harriet Today. Другий часопис, The Minneapolis Star, Saturday, Juiy 26, 1930, пише: Sunday, 8 P. M. "Ukrainian Night" і подає програму і танцюристів.

22) Дня 3-го серпня 1930 виступав хор на радіо стації W. R. H. M.

23) Дня 6-го серпня 1930 виступав зі співами і танцями в Loring Park. Тогож самого дня по своїм виступі, який тревав $1\frac{1}{2}$ год., відіхав хор 9.30 вечером до Nordtville, Minn., (37 миль від Міннеаполіс), на приватнім зібранню Американців де були гості з вищих кругів.

24) Дня 9 серпня 1930; 10 серпня 1930; 24 серпня 1930 і 31 серпня 1930 співав хор на радіо стації W. R. H. M.

25) 1-го вересня 1930 (на Labor Day) виступав хор на стейтовій виставі: Minnesota State Fair. Місцева американський часопис The Minneapolis Sunday Tribune, August 31, 1930, помістив фотографію хору, а над нею пише: Ukrainian Choir to be State Fair Feature. — Хор виступав на стейтовій виставі 3 рази.

26) Дня 7-го вересня 1930 виступав хор в Carver, Minn., на County Fair Grounds, (місто віддалене від Міннеаполіс 40 миль), хор виступав зі співами і танцями 2 рази.

27) Дня 24 вересня виступав хор в Міннеаполіс в Elks Club. Тогож самого дня треба було виділити дві пари танцюристів і вислати на приватне зібрання, бо Американці бачили, як гуляли Українці в Lake Harriet Park. Їм так сподобалось, що запросили на своє зібрання.

Треба згадати, що в нашій місцевости відбулося протестаційне віче проти червоного терору на Україні, дня 4-го травня, на якім головним бесідником був гр. В. Свистун з Канади.

Також треба сказати про наше жіноцтво, яке при громаді спільно працює і найбільше покладає труду при всяких підприємствах, які влаштовуються на дохід громади. Дня 16 травня с. р. святкував Союз Українок „День Матери".

Все те, що подано повище, пережила наша громада в літний час, поминаючи місцеву працю, як представлення, пікніки, забави і т. п.

Щодо біжучого сезону, то вже тепер можна бачити всякі зміни, і через те хор увільнився на два місяці від радія, щоби на зиму підготовитись до кращих виступів.

Наша молодіж так захоплена громадським життям, що й в думці не має ходити по чужинецьких галях, чи куди там. Тільки для молодіжи треба приготовити так, щоби вона завжди мала любов і охоту до свого. Тоді молодіж тісніше з нами звяжеться й на кождім кроці демонструє себе як українську молодіж. А що наша молодіж дійсно є заінтересована народним життям, то подам такий факт. Дня 5 жовтня був заповіджений у нашій громаді відчит, який давали громадяне Качмарі зі Ст. Пол, котрі повернулися з Рідного Краю, куди їздили на відвідини. Наша молодіж була тим зацікавлена й усякі запити давала: про школи, театри, хори й найбільше говорили про могили, що Поляки розривають і викидають кости полягних за волю України. Молодіж обурювлася, що то за нарід, якісь дикуни, що так роблять. В Америці є всякі школи, які тільки нації є, але їх Америка не переслідує. Казали молоді, що нам треба говорити перед Американцями, що на землях наших батьків засіли дикуни, таторо-варвари, й закликати, щоби світ осудив їх і зробив з ними порядок.

М. Грубрин.

Місяць листопад - місяцем національної жалоби.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ НЕГАЙНОЇ ЗБІРКИ НА ДОПОМОГУ ЖЕРТВАМ ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ

Малий Івась (при гостях): Мамо, онтам на стіні блощиця!

Мати: Що говориш дурниці, в нас нема блощиць. Це цвяшок. —

Івась: Мамо, диви, той цвяшок посувається!

ЛИСТ З КРАЮ.

ВІДНОСИНИ В ГАЛИЧИНІ.

Рогізно, дня 15. X. 1930 р.

Дорогий Стрийцю!

Вчера одержала стриянка від Вас листа й зараз Вам відписала. Але певно стриянка мало написала Вам про Рогізно, як також і про цілу Галичину під Польщею. Думаю, що може Вас це цікавить, що діється тепер у нас, як живеться й які відносини життя в Галичині під Польщею. Вже кілька разів забирався писати я до Вас, але все якось відвелось, або чекав відповіднішої хвилі. Нині таки постановив собі, що вже раз мушу написати. Ще будучи у гімназії, просив я в стр. Ант. адресу до Вас, але, так як все у гімназії, — гроша бракувало. — Не знаю, чи привадуєте собі цего малого Максима? Нині я вже по матурі гімназійній. Матуру зложив я цего року на весні у Перемишлі.

Подавався на учительський курс у Львові (бо зі самою матурою посади ще не дістане), **але ізза браку місця для Українців мене не приняли**. Думаю, не приняли у Львові, то може приймуть у Кракові. Післав подання й жду відповіди. По місяці одержую відповідь: **„Задля браку мейсца (для Українців тільки, бо для Поляків місце знайдеться) подане пана не увзглендня сен"**. Лишив я вже це й наплював на учительські курси, а пробував старатися на фармацію. Тут знову, щоби бути принятим, треба практики в аптиці. Стараюсь найперше о практику. І **знову „нема мейсца"**. Вкінці зрезигнував із всіх факультетів, що є в Польщі, думаю поїхати на другий рік за границю до Бельгії. — Там приймуть, тільки треба знати французьку мову, якої у гімназії ми не вчились. Але говорять, що французької мови можна навчитися в хаті, самому із підручників — „самоучків". На тім я й остав, що буду вчитися в хаті, а на другий рік десь виїду.

Тепер впало мені на думку, чи не краще булоб дістатись до Франції? Цю думку піддержав ще більше вчорашній лист стрийця до стр. Антона. Просив би я дуже стрийця о інформації в такій справі: чи можна як дістатись до Франції й у який спосіб. Навіть щоб там мав працювати фізично (з чого будби дуже радий), то тут в Польщі — в таких обставинах, які вони нині, я не остану. За границю мені дістатись можна легко як студентові. А саме вписуюсь на якийсь факультет заграничний (чи то у Франції, Бельгії, Німеччини і т. д.) звідтам одержую посвідку, що я вписався й на підставі цеї посвідки одержую тут пашпорт заграничний. Богато студентів робить в сей спосіб, що тут підвчиться дещо якоїсь мови й виїжджає за границю, а там іде до роботи на рік — доучується при тім ще краще й доперва тоді починає студіювати. Я думав би в той сам спосіб зробити, або навіть (так як є у Бельгії) на другий рік поїхати до Бельгії, записатися на інжинірський факультет і вчитися), а два рази тижнево піти до якоїсь праці фізичної, щоб себе удержати. Але одна біда дістатись, як „цента" в кишені нема. Тому тепер дуже радо поїхавби до Франції: раз, щоби навчитися французької мови, — а друге, щоби дещо заробити на будуче. Не знаю тільки як старатись і про що, щоб впустили мене за границю. Тепер транспортів робітничих нема, а друге хочби були, то мене не впустять, бо я замолодий ще. Записуватись на якийсь факультет, щоб таким робом одержати пашпорт, вже запізно; не знаю чи приймуть. — Але надії не трачу я у тій справі буду старатись про інформації в студентів, що були за границею. Може стрийцьо в тій справі дасть мені яку раду, то прошу написати.

Тепер дещо про Рогізно, Галичину, „пацифікації" й карні експедиції польського війська в Галичині. — Знає може стрийцьо з часописів, що тепер у Галичині горять (вже два місяці) стирти польських фільварків і таке инше. Це все Поляки кажуть, що робить „Українська Військова Організація" (У. В. О.). Через це поарештувала поліція дуже богато учнів, студентів, студенток і взагалі українських громадян і підозріває їх, як чинних у цій „саботажовій" акції. Але не скінчилось на арештованих і на „реванжах" польських націоналістів, які доми українських інституцій, як „Просвіти", кооперативи, молочарні, Луга, Сокола, а навіть монастир оо. Студитів і школу ім. Льва князя у Львові висадили у воздух. Тепер до цего уряд вислав на села „карні експедиції" поліції й військових відділів, які безкарно гуляють по селах. По селах діються неймовірні речі — яких за нападів Татар не бувало. Нарід мусить ці „карні експедиції" годувати, але мало цего: ще страшенно мстяться на Українцях.

Ловлять свідоміших Українців і прилюдно стягають із них убрання — завивають тіло в мокре простирало, на голову закидають мокрий мішок і бють нагаями залізними. Через це народ, як почує тільки, що вони ідуть до даного села — утікає у ліси, дебри. Ночами, взагалі чи вони є чи їх нема в селі, ночує у лісі, бо боїться, щоб в хаті їх не застав, бо вони тільки у ночі воюють і в ночі вибють, а на рано зажадають від громади збіжа й знова мандрують у инше село. Такі „карні експедиції" навістили вже й яворівський повіт. Вже „звиділи" й кілька сіл, а на днях мають „загостити" й до Рогізна. Рогозняни, хто тільки жиє, в ночі всі в лісах, а декотрі вже тиждень минув, як сидять у лісах і до села навіть не показуються. Утікати мусять, бо бють немилосердно від 100—300 нагаїв. Як хто зомліє підчас биття, то відливають і дальше бють. Бють усіх: священиків, учителів, студентів, учеників і свідомих громадян. Може стрийцьо не вірить, щоб це було можливим? На доказ посилаю некрольог, витятий із газети „Діло", який оголошує, що внаслідок тяжких побоїв помер священик. Сотки селян й інтелігентів боряться зі смертю. Словом, як за часів татарських. — Лікарі, яких взивають до хорих і побитих, не вміють їх лічити, бо, кажуть, що у тім напрямі вони практики не відбували. І дійсно! бо щось подібного ще не бувало!!! Аж за польських часів... за Польщі, що хвалиться своєю західною культурою!!!

Часописи не можуть навіть цего видрукувати, бо зараз їх сконфіскують. Останними днями розвязали чотири українські гімназії, Пласт, богато читалень „Просвіти", Лугів та Соколів. Тисячі учеників не можуть (із розвязаних гімназій) дальше вчитися в українських школах, тільки у польських і то (як ходять чутки) за зміною „визнаня" значить віри. Уряд оголошує в газетах, що це все (то є ті карні експедиції) є на те, щоби в Галичині „привернути спокій". Буде то гарний спокій із цего!

Поліція забила п. Юліяна Головінського, якого підозрівали командантом „УВО"; також забила одного ученика (семої) VII. кляси — і то все безкарно! Тюрми в Бересті забиті бувшими українськими послами. **Це все, як ходять чутки, не є за „саботажі", тільки на те, щоб український народ відстрашити від голосування**; бо тепер у листопаді мають відбутися вибори до польського сойму і сенату. Уряд хоче, щоб українське населення голосувало за його лісту, але аж таких дурних нема богато. Це роблять лиш „хруні".

От так живеться нам, Українцям, у славній „Галилеї". По ночах народові не спиться — бо боїться, щоб його вдома не застали — в день знова не доїдає, не працює як слід, бо що хвилини оглядається, чи вже не йдуть, щоб міг завчасу утікти. Словом кажучи, не можна цего всього так описати, як воно є в дійсности. Так! це все дуже сумна правда!

Кінчу, щиро здоровлю та цілую стрийця —

Максим.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Жінки допомогають УВО.

Жіноча Громада ім. Ольги Бесарабової й Сестрицтво У. Н. Союза заложили кружок Стрільців і спільно влаштували баль 18. жовтня 1930 року. Добродій Нечай в Ню Йорку виголосив на цім балю промову про українську революційну боротьбу проти Ляхів і закликав присутніх до складення жертв на УВО.

По промові гром. М. Мельник та громадянка Ровалія Бардаль перевели збірку, яка принесла 22 доляри і 16 центів. По 1 долярови зложили пожертви такі особи: Максим Мельняк, Михайло Мельник, Розалія Бардаль, Н. Ходачок, О. Сеген, З. Сумик, З. Бакун, Т. Ковалик і В. Гарасимчук. Крім того були зложені ріжними особами дрібні жертви. Через Обєднання вислано до Краю на УВО 25 долярів.

Тут годиться згадати, що наша Жіноча Громада підчас конгресу Обєднання в Ню Йорку зложила 100 долярів на дім Інвалідів у Львові. Найбільше в нашій місцевости серед жіноцтва працюють пані: О. Сеген, К. Дубас, М. Калякура, К. Біловус, та инші. Тепер наше жіноцтво ухвалило післати спеціяльних збірщиків пожертв на допомогу Рідному Краєви до хат усіх свідомих Українців міста Нюарку. Треба сподіватися, що цим збірщикам не відмовить жаден свідомий Українець чи Українка дати пожертву на Рідний Край.

Иоанна Карач,
секр. 322 від. У. Н. Союза.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Допомога на УВО.

Місцевий відділ УВО вислав через Обєднання до Рідного Краю 140 долярів на УВО.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Жертва на Рідний Край.

Братство св. Івана Хрестителя, 292 від. У. Н. Союза, вислало через Обєднання до Краю допомогу на ріжні цілі в сумі 30 долярів, які пожертвувало зі своєї каси. Гроші призначені по 10 долярів: на боєву акцію, на викуп гори комітетом Маркіяна Шашкевича і на Рідну Школу.

Іван Форись, предс.; **В. Візничак,** касієр, **П. Кізел,** секр.

КЛІВЛЕНД, О.

Збірка на боєву акцію.

На забаві В. Гасичака гості не забули за Рідний Край. На зазив Кузьми Сіка слідуючі особи зложили допомогу: В. Сенета $2,50; по $1: К. Сіка, С. Бігановський, В. Карпінець і Г. Гатращ; по 50 ц.: В. Гасичак, Д. Бігановський, П. Чорній і М. Щобака; по 25 ц.: В. Сіка, М. Бігановська, К. Снігар, Ф. Гімберк і Л. Павлечко.

Разом $9.15. Гроші вислані до краю через Обєднання.

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

Збірка на УВО.

Вислано через Обєднання до Рідного краю пожертви $34.10 для УВО.

Відділ О. Д. В. У. зібрав $17.35; П. Т. сколектував від: П. Зомчак, М. Балко і П. Федаш по 1 долярови; І. Бернась сколектував від С. Карбовічак 1 дол.; І. Гомзяк і П. Зомчак по 50 цнт. Дрібні жертви $6.75. Т-во Вільна Україна, від. У. Р. С., пожертвувало $5.

Жалоба.

— Ви вносите легку жалобу?
— Бо моя жінка при зударенню поїздів легко ранена.

Зрадилася.

Наречена: Івасю! Я не вірю, щоби то був твій перший поцілунок. Пізнати в ньому зараз вправу!

Нареченйй: Так?... Добре, але відкіля ти можеш знатися на тому?

„Шкода, що у нас не так, як у Бостоні".

Дня 29. вересня у Львові перед судом присяглих відбулася розправа, на якій бувший прокуратор, а тепер оборонець д-р Гіртлер виголосив дуже цікаву промову, через яку то ми передруковуємо в „Києві" замітку про згадану розправу:

„Перед кількома місяцями в помешканні Генрика Тепліца при вул. Потоцького виконано влом. Злодії забрали кілька річей, вартости 1,000 зол. Дня 15. травня поліція арештувала під замітом цього влому давніше караного за крадіж Петра Ковальчука. Арештований признався до вини. Вже у слідчого судді Ковальчук відкликав зізнання, зложені на поліції, заявляючи, що ці зізнання вимушені биттям. Він твердив, що крадіжи не виконав, але коли його спроваджено на поліцію, кілька функціонарів заопікувалося ним та потурбовали його так, що вязничний лікар приняв його до лічниці. Також на вчорашній розправі Ковальчук, який собою представляє людину-руїну, підтримав давну оборону. Свідок лікар зізнав, що справді четвертого дня по арештуванню Ковальчука у нього стверджено кілька шрамів, які можуть походити від побоїв і що Ковальчук від 19. травня перебував у лічниці. Обвинувачений оповідав прямо неймовірні сцени биття. Якщо навіть частина з того є правдою, то треба ламати руки, що щось таке є неможливе. Йому начебто лили воду до носа і штовханцями та копанням спричинювали такі поважні рани, що його мусять оперувати. Йому начебто не щадили побоїв у пяти.

„Свідки, поліційні функціонарі, все це заперечили.

„Судовий процес не виявив вини обвинуваченого".

Оборонець д-р Гіртлер заявляє: „Коли перед 18 роками був я прокуратором в Золочеві, у прокуратурі явився представник поліції в Бостоні, людина з університетською освітою, з документами, в яких виходило, що серед інквізитів слідчого суду в Золочеві є тип, якого бостонська поліція шукає за кілька вбивств, доконаних у Бостоні. Я запровадив його до вязниці і показав йому типа, якого йому було треба. Репрезентант американської поліції звернувся до злочинця, якому ще вини не доказано, подаючи йому руку, із такими словами: „Витаю вас, американський горожанине! Судова влада в Бостоні обвинувачує вас в убивстві" і т. д. Шкода, що в нас не так, як у Бостоні".

Суд увільнив Ковальчука від злочину, який йому закидали. — („Діло").

Німецький письменник їхав раз залізницею. Його син поклав великий куфер на лавці біля письменника.

— Як це приємно сидіти так вигідно в поїзді... Всі інші місця заняті.

Наразувійшов до вагону якийсь подорожній, хоче усунути куфер і сісти на тому місці.

— Власником того куфра є один пан, мій знакомий з Любеки. Він пізніше прийде сюди, як полагодить якусь орудку, та тимчасом можете сидіти на його місці.

Незнакомий сів. Віхали шмат дороги; нараз незнакомий зірвався, схопив куфер і викинув кріаь вікно.

— Ще щастя, що я спамятався! — сказав незнакомий. — А то ваш приятель втратив би був свій куфер! Я саме в Любеці ще в пору викинув той куфер.